

tek mindent. A függőnynek egyik oldalán volt ráfestve a szoba, esetleg egy ablak, a másik oldalán pompázott a zöld erdőnek egy lombos fája. Az erdő függőnye fel- és leereszthető volt. Ha az erdő függőnyét felhúzták a magasba, akkor az erdő átváltozott falusi milióvé, vagy esetleg egy városrész varázslódott oda. A díszletnek hátsó függőnye is gyakorlatiasan volt megoldva, egyik oldalára festették a várost, vagy a falut, a másik oldalára a lovagteremnek a madártávlatos folytatását. A felsőfüggönyök helyettesítették a mai befödött plafondot, vagy jellemezték az erdő fának sűrűségét, vagy az égnek horizontos kék színét. A XVIII. század közepén egy német díszletmester felfedezte a zsinórpadlást. A régi színpadokon mindig össze kellett csavarni a festett hát- és oldalfüggönyöket, ha a színpadon díszletváltozás történt. A zsinórpadlás, amely a neve után is arra szolgált, hogy a hátsó- és oldalfüggönyöket zsinórra fűzve a magasba vonják, mert a zsinórpadlás térfogata olyan nagy volt és ugyanolyan terjedelmes, mint az alsó színpad. A zsinórpadlás tulajdonképpen megkönnyítette és meggyorsította a színpadnak változatos és előírt helyzetait. A XIX. századnak nagyon leegyszerűsített díszletberendezése volt. Ilyen volt az ívelési (bogen) rendszer: a színpadnak oldalkerete egy körívszerű függőny, amely függőny jobbról-balra, vagyis a színpadon keresztül terjedt és könnyen volt kezelhető, mert ha a szín megkövetelte a változást, akkor az oldalfüggönyöket egyszerűen felhúzták a zsinórpadra és leeresztették a helyzetnek megfelelő másik függönyöket. Szintílyen gyorsan változtatták a hátsó függönyöket és a felső függönyöket is. A mai modern kor díszletezése már majdnem nélkülözi a hátsófüggőnyt, az oldalfüggőnyt, a felsőfüggőnyt, mert a beépített akár vászon, akár plasztikus horizont pótolja azokat. A szobákat plasztikusan és reálisan beépítik. Az ajtókeretekben valódi kilincses ajtó van és valódi üveges ablak. A felső soffita helyét a szoba falaira ráeresztett plafond helyettesíti. Ha erdőt, vagy szabad vidéket, vagy falut, esetleg várost követel a színpad képe, akkor oldalt valódi plasztikus házakat építenek be, csak eset-

leg a városnak háttére marad a régi festett háttérfüggőny, természetesen most már olyan művésziességgel megfestve, hogy tökéletes legyen a közönségnek az illúziója. A díszletezésnek ilyen rohamos fejlődését nagyban előmozdította a mozgófénykép-színházaknak teljesen reális és valódiassan ható díszlet-felépítése, amely azután a színpadra is áttérőldött. Most már a színpadnak karonfogvást kell követnie a mozgófénykép színpad-továbbfejlődését és kikristályosodását. A színpadnak mintegy körképe ma már a mozgófénykép színpad reális produkciója. Amint eddig a színpad csak a sorok között sejtetett, azt a mai színpadnak plasztikusan és architektónikusan kell megoldania. Nálunk a Nemzeti Színház megnyitásánál már a német színpadok díszletrendszerével játszottak. De a későbbi díszletezésnek fejlődésében már nekünk is voltak eredeti felfedező díszlettervező embereink. (V. Ö. Díszlettervezés.) (Somlár Zsigmond)

Díszletfestés. A színházak díszletfestése nem öletszerűen történik, hanem alapos megbeszélés, tervezés és a szakértők hozzászólása alapján. Az ilyen megbeszélésnél jelen van a szerző, az igazgató, a rendező és a scenikus. A tervező elkészíti — természetesen kicsinyítve — a díszlet modelljét, amely teljesen hasonló az elkészítendő díszlethez. Az ilyen kis modell alapján tervezik magát a nagy díszletet, ami után megkezdődik a díszlet megfestése, még pedig a következő módon. A műterem padlójára hatalmas vásznat feszítenek ki, hogy annak felülete a festésnél egyenletes maradjon. Ezután enyvezett hegyikréta alapozással kezdik meg a munkát, melynek megszáradása után egy hosszú zsinór segítségével megrajzolják a négyzetmétereket. Ezután jön a tulajdonképeni festés, aranyozással és figurális változásokkal befejezve. Ha az egész munka megszárad, a megfelelő részeket kivágják. Utána megkezdődik az asztalosok munkája, akik a vásznakat »felramázzák«, azaz lécekre kifeszítik. Ez az eljárás magára a kulisszákra vonatkozik. A következő munka kiterjed az u. n. lógó díszletekre, úgy mint egész ív, fél ív, háttér, hátfal, menyegyzet, soffita stb. Mindezek felső és alsó lécezt kapnak és azokat felsodorva szok-